

آشنایی با میراث فرهنگی و هنری

شناخت خطوط خوشنویسی

مدرس: دکتر صابر صفایی

• دانشگاه فرهنگیان پردیس‌های استان اردبیل

• نیمسال دوم ۹۸-۹۹

مقدمه

خوش‌نویسی از هنرهای سنتی و اصیل ایرانی است. بعد از ورود اسلام به ایران خوش‌نویسی اهمّیت زیادی پیدا کرد. خوشنویسان متقدم در جهت تنوع و زیبایی آن تلاش فراوانی کرده و باعث شدند که انواع مختلف خطوط برای کاربردهای گوناگون به وجود آید. خطوط شش‌گانه‌ی: «محقّق، ریحان، نسخ، ثلث، توقیع، رقاع» به وسیله‌ی ابن مقله‌ی بیضاوی شیرازی که از وزرای ایرانی عبّاسیان در قرن چهارم هـ. ق. بود، با همکاری برادرش، ابداع شدند. سپس از تلفیق و ترکیب خطوط مزبور و خلاقیت خوشنویسان باذوق، طی قرون مختلف، خطوط متنوع زیادی ابداع شدند. در این مجموعه جهت آشنایی دانشجویان و علاقمندان با این هنر قدسی و میراث ملی، تعدادی از خطوط مهم معرفی شده و برای درک بهتر، نمونه‌هایی از تصاویر نیز ارائه شده است.

saber safaei - ardabil-09143515930
0451-3360570

به علت ثبت و زیبا نگاری قرآن، خوش‌نویسی اولین هنر بصری و تجسمی در جهان اسلام معرفی شده است. چون خوش‌نویسی به غیر از کتابت متون مذهبی و غیره، در هنرهای دیگر نیز کاربرد اساسی داشته و از طرف حضرت محمد(ص)، امام علی (ع) و سایر بزرگان دین به خوش‌نویسی تأکید و سفارش شده است، به همین خاطر خوش‌نویسی اهمیت ویژه‌ای در مکتب اسلام و فرهنگ ما دارد. همچنین با توجه به نیاز دانشجویان برای آشنایی با انواع خطوط اسلامی-ایرانی این مجموعه شکل گرفته است.

معرفی خطوط

خطوط ششگانه‌ی «محقق، ریحان، ثلث، نسخ، توقیع و رقاع» که به وسیله‌ی ابن مقله‌ی بیضاوی شیرازی در اواخر قرن چهارم هـ. ق ابداع شدند، در نگاه اول خیلی شبیه یکدیگر هستند و همین شباهت باعث می‌شود که افراد غیر متخصص و گاه کارشناسان در شناخت و معرفی آن‌ها دچار اشتباه شوند، بنابراین لازم است در مورد خصوصیات خطوط توضیحاتی مختصر ارائه شود.

خط نسخ

«خط کوفی و نسخ قدیم، مادر تمام قلم‌های اسلامی به شمار می‌روند». «خط نسخ قدیم به صورت انحدار و نرم و بی زاویه نوشته می‌شد و به آن «مستدیر» یا «مقور» می‌گفتند». «خط نسخ، شاید کامل‌ترین خط از نظر نسبت و ترکیب و وضوح و سهولت در خواندن و نوشتن باشد». «اسم این خط بیش‌تر به دلیل «عمل» آن است. این خط با ظهورش، قلم نسخ بر خطوط پیش از خود کشید؛ چنان‌که استاد میرعلی هروی می‌نویسد: ناسخ خط‌هاست». «از آن جهت نسخ گویند که بیش‌تر کتب بدان خط نویسند و گویا چنان است که دیگر خط‌ها را ترک کرده، بدین خط اکتفا نموده‌اند». قرآن‌هایی که به خط نسخ نگاشته شده، متعددتر از قرآن‌هایی هستند که به دیگر خطوط عربی نوشته شده‌اند».

خط نسخ

WWW.ARTWORKSHOP.BLOGFA.COM

در واقع «خطّ نسخ» خطّی است کامل، روشن و واضح که حروف و کلمات در آن پشت سر هم، منظم و بدون تداخل حروف نوشته می‌شوند. در خواندن آن هیچ گونه اشتباهی صورت نمی‌گیرد به خصوص اگر با اعراب و حرکات همراه باشد. به همین جهت کامل‌ترین خطّ در خطوط اسلامی است. چون درشتی حروف در این خطّ تقریباً حدّ وسط خطوط دیگر (مانند ثلث و رقاع) است، خطّی معتدل است. به همین جهت کاربرد وسیعی در کتابت و به خصوص کتابت مصحف شریف در اقصی نقاط جهان اسلام دارد. در خط نسخ حروف، با فاصله‌ی تقریبی یک نقطه از یکدیگر قرار می‌گیرند. ولی این فاصله به لحاظ ترکیب و فضای بصری ممکن است متغیر باشد.

أَمِنْ نَذْرٍ كَرِجِيٍّ أَنْ يَذِي سَلَامٍ مَرْجَتْ دَمْعًا جَرَى مِنْ مُضَلَّةٍ بَدَمٍ
أَمْ هَبَّتِ الرِّيحُ مِنْ نَفْسَاءٍ كَاظِمَةٍ وَأَوْمَضَ الْبُرُوقُ فِي الظُّلُمَاءِ مِنْ أَضْمٍ
وَكَيْفَ تُنْكِرُ حَبَّابَعْدَ مَا شَهِدَتْ بِهِ عَلَيْكَ عُدُولَ الدَّمْعِ وَالسَّقَمِ

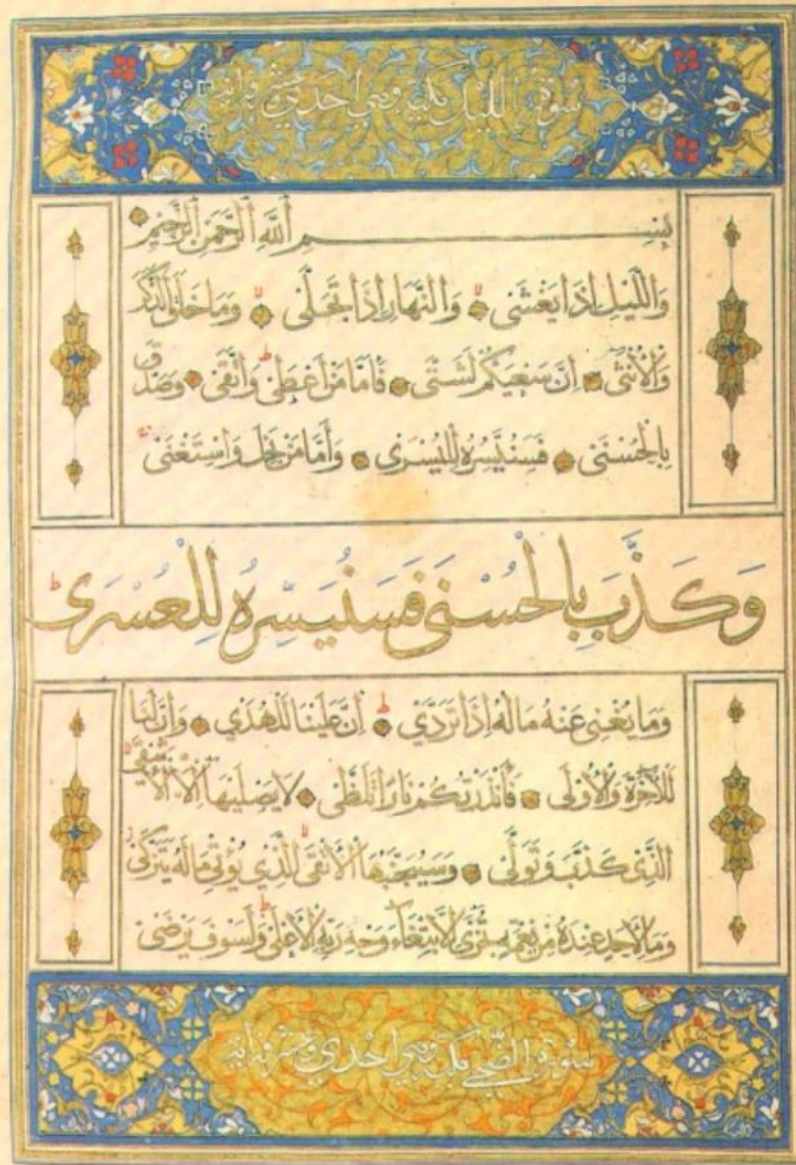
نمونه خط نسخ ایرانی - محمد هاشم اصفهانی

خطوط ریحان و محقق

خواجه حافظ شیرازی غزل سرای مشهور قرن هشتم هـ می فرمایند:

هزار نقش نگارد ز خطّ ریحانی

همیشه تا به بهاران هوا به صفحہی باغ

نمونه خط ریحان

شناخت ویژگی‌های خطّ ریحان

ریحان خطّی است شبیه به محقّق، که سال‌ها بعد از آن پدید آمد. به نحوی که آن را باریک محقّق نیز نام نهاده اند. تفاوت خطّ محقّق و ریحان، در اندازه‌ی قلم و حروفشان است. «در خطّ محقّق و ریحان، حروف به ندرت با هم تداخل دارند و معمولاً در یک سطر کنار هم نوشته می‌شوند ولی می‌توانند روی هم سوار شوند و در اعراب گذاری و تزئینات، مانند خطّ ثلث، از قلم‌های دیگری که خیلی کوچک‌تر از قلم اصلی است، استفاده می‌شود که باعث ایجاد تنوّع و زیبایی بیشتر اثر می‌شود» «خطّ ریحان از نظر سطح و دور، فاصله، تداخل و شکل حروف مانند خطّ محقّق است و تنها تفاوت آن‌ها از لحاظ اندازه‌ی حروف، کلمات و تزئینات است. به عنوان مثال، اندازه‌ی «الف» در خطّ ریحان شش نقطه و در خطّ محقّق هشت یا نه نقطه است». نسبت دور و سطح خطّ ریحان «یک دانگ و نیم دور و چهار دانگ و نیم سطح» است. خطّ محقّق و ریحان در اندازه‌ی قلم نیز با هم تفاوت دارند و می‌توان گفت که خطّ ریحان به صورت ریز و با قلم کتابت نوشته می‌شود و برعکس، خطّ محقّق به صورت جلی و کتیبه‌ای نوشته می‌شود.

الرَّجْعِ وَالْأَرْضَاتِ الصَّدْعِ إِنَّهُ

لَقَوْلُ فَضْلٍ وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ إِنَّهُمْ يُكِيدُونَ كَيْدًا
أَكِيدُ كَيْدًا فَمَهْلُ الْكَافِرِينَ أَهْلُهُمْ رُؤُودًا

سُبْحَانَ الْأَعْلَى سُبْحَانَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَمِعَ أَمْرُكَ الْأَعْلَى الَّذِي

خَلَقَ فُسْوَى وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى
فَجَعَلَ عُلَّاقًا أَخْوَى سَتُفْرُكُ فَلَا تُنْسَى أَلَا مَا شَاءَ اللَّهُ
أَنَّهُ يَعْلَمُ الْغُحْرَ وَمَا يَخْفَى وَيُنِيرُكَ لِلْيُسْرَى فَذَكِّرْ
أَنْ نَفْعَتِ الذِّكْرَى سَيَذَكِّرُ مَنْ يَخْتَارُ وَيُجَنِّبُهَا
الْأَشَقَى الَّذِي يَصِلُ النَّارَ الْكُبْرَى ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا

يَحْيَى قَدْ أَفْلَحَ فُتْرَكَ وَكَرَّاسَم

نمونه خطوط

محقق

نسخ

رقاع

خط ثلث

ویژگی های خط ثلث برای شناخت و مقایسه‌ی آن با دیگر خطوط:

در خط ثلث، نقطه کمی بزرگ تر از مربع و به شکل مربعِ مستطیل است.

حروف و کلمات می توانند باهم تلاقی و تداخل داشته باشند.

ارتفاعِ حرف «الف» در خط ثلث، هفت تا هشت نقطه بوده و از خطوط نسخ و توقیع و

رقاع بزرگتر است.

در خط ثلث، تمامی الف ها دارای طره هستند

ارتفاع حرف «ن» در خط ثلث چهار نقطه و داخل (طول) آن، پنج نقطه است.

در خطّ ثلث، حروف و کلمات، درشت اندام و در عین حال فربه و گوشتی‌تر از «خطّ توقیع» است. همچنین حلقه‌ها، گره‌ها (قسمت بیاض و چشم حروفی مانند: م، ه، ص، ض، ط، ظ، و، و ف و عین وسط) در خطّ ثلث، باز هستند.

از مشخصات خاصّ خطّ ثلث، تداخل حروف و تعامل با یکدیگر برای ایجاد فضایی زیبا و معقول است که هنرمند را قادر به ایجاد ترکیب‌های نو و بدیع می‌نماید. از این خطّ در اجرای آثار فاخری از جمله تزئین کتیبه‌های مساجد و اماکن مذهبی و خلق قطعات خوش‌نویسی استفاده شود. خطّ ثلث در ترکیب‌های متنوّع هندسی (دایره، بیضی، مربع، انواع مستطیل، گنبد، محرابی، مثلث، دوزنقه و غیره) و غیر هندسی (ترکیب آزاد) به وسیله‌ی خوش‌نویسان خلق شده است

نمونه خط ثلث با ترکیب دایره

خطوط رقاع و توقیع

خطّ رقاع از نظر اندام و اندازه‌ی حروف کوچک‌تر از «ثلث» و «توقیع» است و در شکل بعضی از حروف مانند (س، ص، و...) عیناً از خطّ «نسخ» استفاده شده است. خطّ رقاع خطّی منسجم و کم ارتفاع است. فاصله‌ی حروف آن کمتر از یک نقطه‌ی کامل است و اِعراب آن توسط همان قلم نگارش می‌شود. خطوط توقیع و رقاع خیلی شبیه هم هستند و تفاوت اصلی آن‌ها در اندازه قلم است. خط توقیع از لحاظ دور با خطّ ثلث، همخوانی دارد. در خطوط توقیع و رقاع سعی شده که حروف به نحوی با هم اتصال و ارتباط داشته باشند و این کار را بیشتر به کمک طرّه‌ی حروف انجام داده‌اند. شکل طرّه‌ی «الف» در خطّ رقاع شبیه طرّه‌ی خطّ ثلث و طرّه‌های وصل (وصل لام به الف) در خطّ رقاع، شبیه طرّه در خطّ نسخ است.

حروفِ خطّ توقیع، گردتر و گودتر از ثلث بوده و قوس زیادی دارند. سر حروف « ف، ق، م، و » به صورت توپر و بسته نوشته می-شوند. همچنین برخلاف خطّ رقاع که شکل کلیّ آن برگرفته از خطّ نسخ است خطّ توقیع بیشتر متمایل و شبیه به خطّ ثلث است. نقطه در این خطوط به شکل مربع است. ارتفاع «الف» و طول «ب» در خطّ توقیع به ترتیب، پنج و چهار نقطه است. همان‌طور که تفاوت خطّ محقق و ریحان، در اندازه‌ی قلم و حروفشان است در خطّ رقاع و توقیع نیز همین تفاوت وجود دارد و توقیع کمی درشت‌تر از رقاع است». بنابراین می‌توان گفت که خطّ توقیع هم مانند خطّ رقاع، به هم چسبیده نوشته شده، روی هم سوار می‌شوند و در مقایسه با خطّ نسخ و ریحان، خوانایی آن کمی مشکل است.

انواع خط کوفی

درباره‌ی انواع و اسامی خط کوفی در قرون اوّلیه در بسیاری از کتاب‌ها مطالبی نوشته شده و حتی در بعضی منابع نزدیک پنجاه نوع خط کوفی معرفی شده است. خط کوفی از لحاظ فرم و شکل انواع مختلف تحریری (کوفی ایرانی، مغربی و عربی)، تزیینی (مورق، مشجر، مزهر، معقد، موشح و...) و بنایی (معقلی) و از لحاظ موقعیت جغرافیایی دو سبک گسترده‌ی غربی و شرقی دارد.

خط کوفی تحریری معمولاً به صورت سطر نوشته می شود. فاصله‌ی حروف و کلمات در این خط نسبت به سایر خطوط بیشتر است و معمولاً بیشتر از دو نقطه است اما به طور خاص، در نوشتن سرسوره‌ها، جزءها، نیم جزءها و سایر اعلانات، حروف و کلمات کاملاً به هم چسبیده نوشته می شوند.

در کوفی تحریری، قوّت و سیاهی حروف، نسبت به ضعف و سفیدی آن‌ها بیشتر است. در کوفی تحریری، نسبت سیاهی (سواد) به سفیدی (بیاض) داخل حروف و اتصالات، تقریباً چهار به یک است. غیر از حروفی مانند « ق - و - ف - م - ر - ی - ه » که نیاز به طراحی و پرکردن دارند؛ بقیه‌ی حروف با حرکت عادی قلمنی نگارش می شوند.

نمونه خط کوفی تحریری قرون اولیه هجری

نمونه خط کوفی ایرانی

کوفی تزینی

خط کوفی به دلیل کاربرد چشم گیر در کتیبه نویسی ها، نوشتن بر سفال، چوب، پارچه، سنگ و حک بر فلز، آرام آرام دگرگونی های تزینی بسیاری یافت. همچنین فراوانی تزین و آرایه های افزون شده به تدریج سبب شد که خط کوفی تحریری اولیه به خط ترسیمی متفاوتی تبدیل شود. خط کوفی پاسخ گوی تمام کاربرد ها و خواسته ها از جمله در تزینات معماری، صنایع دستی و سنتی و هنرهای کاربردی بود و به همین دلیل تنوع زیادی پیدا کرد. انواع کوفی تزینی در شکل ها و قالب های هندسی زیبا طراحی می شوند و در بیشتر مواقع به صورت قرینه طراحی و اجرا می گردند. ترکیب بندی های ناب، زیبا، متنوع و جذاب از خصوصیات خط کوفی تزینی است که به عقیده نگارنده ریشه ی گرافیک امروزی را می توان در این آثار جست و جو کرد و یا به عبارت دیگر می توان از این آثار فاخر با عنوان گرافیک سنتی یاد کرد.

نمونه خط کوفی تزیننی - دوره سلجوقی

خط کوفی مغربی

یکی از انواع کوفی تحریری که در کشورهای غربی اسلامی رواج یافته، خط کوفی مغربی است این خط پایگاهش، مدینه و دمشق بود و بعد به شمال آفریقا، قیروان پایتخت دولت انجلیه در کشور مغرب و از آنجا به اندلس رفت و در آنجا به خط اندلسی یا قرطبی موسوم گشت. طرز نگارش و شکل ظاهری کوفی مغربی شبیه خط نسخ قدیم است که به خط مستدیر، مقوّر و قوس دار مشهور بود و شاید بتوان گفت که خط مغربی ترکیبی از نسخ قدیم و کوفی تحریری است. ضعف و قوّت در خط کوفی مغربی نسبت به خطوط دیگر، کمتر احساس می شود و اتصالات موجود در حروف و کلمات آن فربه و ضخیم هستند.

وَلِكْرَ أَكْرَمٍ لَا يُعَامِرُ
وَأَصْبَرَ لِحُكْمٍ رَبِّطْ يَا نَبِيَّ
يَا عَيْنَتَا وَسَمِعْ لِلْحَمْدِ رَبِّطْ حَسَنَ
قَفُومٍ وَمِنَ الْيَلِ قَسْبِئَةٍ وَإِذْ بَارَكُوا
النَّجْمُ

کوفی بنایی را به صورت آسان ، متوسط و مشکل در بناهای باستانی و آثار معماری گذشته، فراوان می‌بینیم. خط کوفی بنایی یک خطّ تزیننی است و در زیباسازی ابنیه‌ی متبرّکه (مساجد، تکیه‌ها، گنبدها، منارها، مزارها و انواع کاشی‌کاری‌ها) و عمارت‌ها از آن استفاده می‌شود. کوفی بنایی یا معقّلی معمولاً در قالب انواع اشکال هندسی مربّع، مستطیل، مثلث، چند ضلعی و غیره طرّاحی و اجرا شده است و حروف در این نوع خط به صورت مستطیلی نوشته می‌شوند. چون اجرای طرح‌های کوفی بنایی نسبت به سایر کوفی‌ها و تزینات معماری آسان‌تر و در دسترس بناها و معماران بود، تقریباً در همه‌ی بناهای مذهبی، تاریخی و قدیمی و عمومی از خطّ کوفی بنایی استفاده شده است.

خطّ تعلیق یا ترسل

«خطّ تعلیق» و در واقع اولین خطّ ابداع شده برای متون فارسی، از دو خطّ «توقیع و رقاع» ترکیب یافته و به وسیله‌ی ایرانی‌ها ابداع شده است. خطّ تعلیق خطّی پر کاربرد در امور کتابت بود طوری که اکثر کتاب‌های فارسی در قرن هفتم با خطّ تعلیق نوشته می‌شد. تعلیق خطّی زیبا بود که ابتدا برای نوشتن نامه به کار می‌رفت و چون این خطّ بین تمامی نویسندگان و منشیان زمان معمول بود و در مکاتبات و مراسلات دولتی به کار برده شد از این رو به «خطّ ترسل» نیز مشهور گردید.

تعلیق از خطوط رقاع و توقیع گرفته شده بود ولی با شکلی متفاوت و دور بیشتر نسبت به آن‌ها نوشته می‌شد. از ویژگی‌های آن در شناخت می‌توان گفت که حروف در خطّ تعلیق با هم تداخل ندارند ولی روی هم سوار شده و رفته رفته به سمت بالا سوق داده می‌شوند. کلمات و حروف هم در آخر سطر هم کمی شلوغ‌تر و مترکم‌تر نسبت به بقیه‌ی کلمات نوشته می‌شوند.

خط نستعلیق

خط تعلیق سیر تکاملی خود را می‌پیمود و کاتبان اهتمام به تحوّل و ایجاد تنوع در این خطّ و سایر خطوطِ مرسوم داشتند که در نهایت در اواخر قرن هشتم هـ. ق. با تلاش میر علی تبریزی (متوفی به سال ۸۵۰ هـ. ق)، از ترکیب خطّ «نسخ» و «تعلیق» خطّ زیبایی ابداع شد که نستعلیق نام گرفت و بعدها برای سهولت در تلفّظ، نستعلیق خوانده شد.

خطّ نستعلیق «پنج دانگ» دور و «یک دانگ» سطح است و در الف و لام‌های آن اصلاً طره وجود ندارد. فاصله‌ی حروف تقریباً یک نقطه از هم است و تداخل حروف به هیچ وجه وجود ندارد ولی روی هم قرار گرفتن حروف و کلمات برای ایجاد ترکیب بندی زیبا و مناسب مجاز است. کاربرد اصلی آن برای کتابت شعر و متون ادبی فارسی بوده ولی امروزه در کتیبه‌نگاری نیز از این خطّ استفاده می‌شود. در این خطّ به ندرت، تداخل حروف با هم وجود دارد که فقط در کتیبه نویسی مرسوم است.

خط نستعلیق در قالب‌های مختلف چلیپا، کتابت، کتیبه و سیاه مشق نیز نوشته می‌شود.

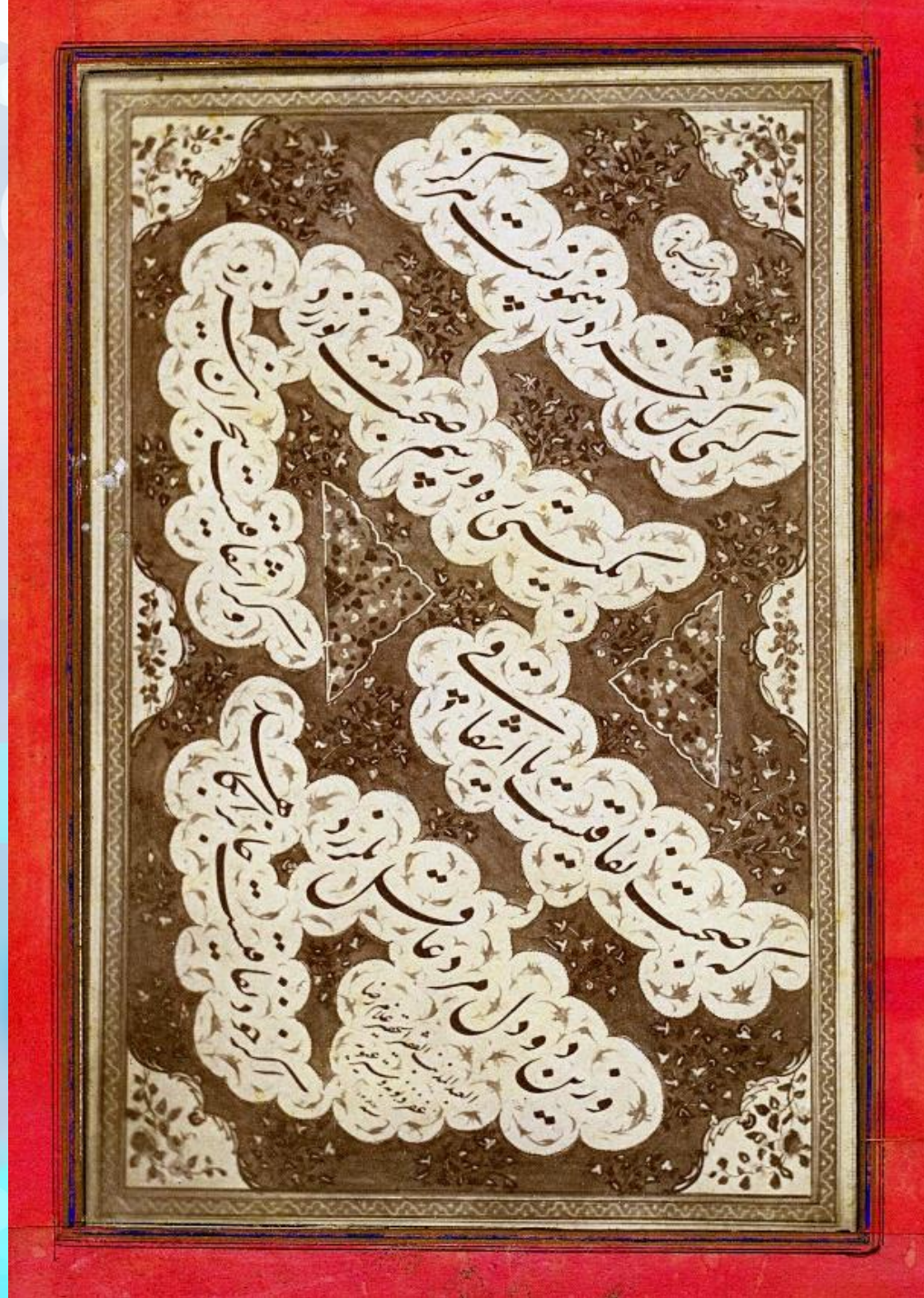

نمونه خط نستعلیق سطری - غلامرضا اصفهانی - قاجار

Goonagoon.nasseh.ir

نمونه چلیپا
خط نستعلیق
میرا غلام رضا
دوره قاجار

شکسته نستعلیق

با توجه به فرم و شکل خاصی که حروف و کلمات خط نستعلیق داشتند و لازمی نوشتن آن کند نویسی بود بنابراین در اوایل قرن یازدهم ه.ق. و در اثر نیاز به تند نویسی در مراسلات، مکاتبات روزمره و اداری، از ترکیب تعلیق و نستعلیق، خطی زیبا و پر از قوس و دور به وجود آمد که به آن، عنوان خط « شکسته نستعلیق » داده شد. البته ذکر این نکته ضروری است که این خط نیز مانند سایر خطوط یکباره ایجاد و ابداع نشده است.

خط شکسته‌ی نستعلیق به دلیل وجود فرم‌هایی گاه پیچیده و تودرتو و استفاده از اتصالات زیاد از خوانایی کمی برخوردار است ولی سایر جلوه‌های زیبایی آن، این خط را خطی یگانه و شیرین ساخته است. در ساختار خط شکسته از دور زیاد استفاده شده است، کشیده‌ها و حرکات، پردورتر از نستعلیق بوده، اتصالات ملایم و حرکات سریع در این خط وجود دارد.

خطوط متفرقه

به غیر از خطوطی که در مورد آنها توضیحاتی ارائه شد،
خطوط دیگری نیز وجود دارند که جنبه تفنی داشته یا در
کشور ما ایران زیاد مرسوم نیستند و یا کاربرد آن ها در
دوره معاصر کمرنگ تر شده است. از این رو در این بخش
فقط به ارائه یک نمونه و توضیح عناوین خطوط مذکور اکتفا
شده است.

لِي مِ مِ هِي لِي بِ تَمَّتِ الحُرُوفُ بِحَوْنِ

هَلْ هُمُ الْمُنِزُّونَ هُوَ هِيَ هِيَ هِيَ

وَسَمَاعُضُفُ الْكَتَابِ لِيَدِ مُحَمَّدٍ الشَّوْقِي فِي تَلْبِيزِ لَيْدٍ مُحَمَّدٍ الْخُلُوصِي نَقْلًا بِخَطِّ مُحَمَّدٍ الْعَرُوفِ
بِجَلَالِ الدِّينِ وَمُوتَقِلِيدًا أَحْمَدَ اللَّهِ الْعَرُوفَ بِابْنِ الْبَيْهَقِيِّ غُفِرَ لَهُ وَلِوَالِدَيْهِ وَلِزَوْجَتَيْهِ
أَمِينَ مُحَمَّدَ طَرُوسَ حَامِدًا لِلَّهِ تَعَالَى وَصَلِّ عَلَى نَبِيِّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ سَنَدًا بِعِزِّ وَتَوْفِيقِ الْوَلَدِ

نمونہ خطّ ثلث (سطر اول)، خط نسخ عربی (سطر دوم) ، خط اجازہ (سہ سطر آخر) – سید محمد شوقی – ترکیہ

نمونه خط دیوانی جلی - ترکیه

نمونه خط تفننی
مرغ بسم الله

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

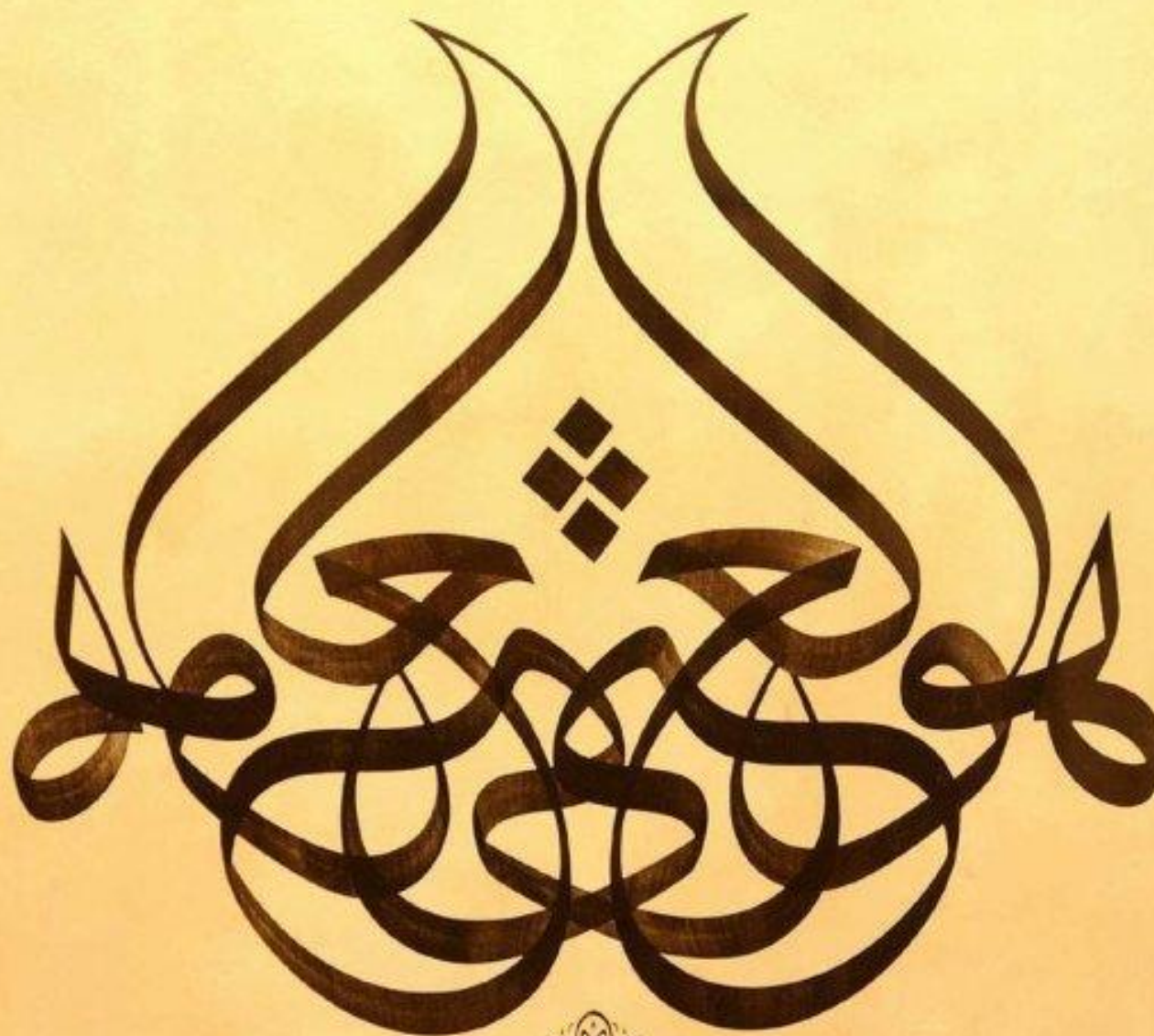
نمونه خط تفننی - مسلسل
احمد قره حصارى - ترکیه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نمونه خط رقعہ - معاصر

نمونه خط تفننی، آینه‌ای یا متعکس - معاصر

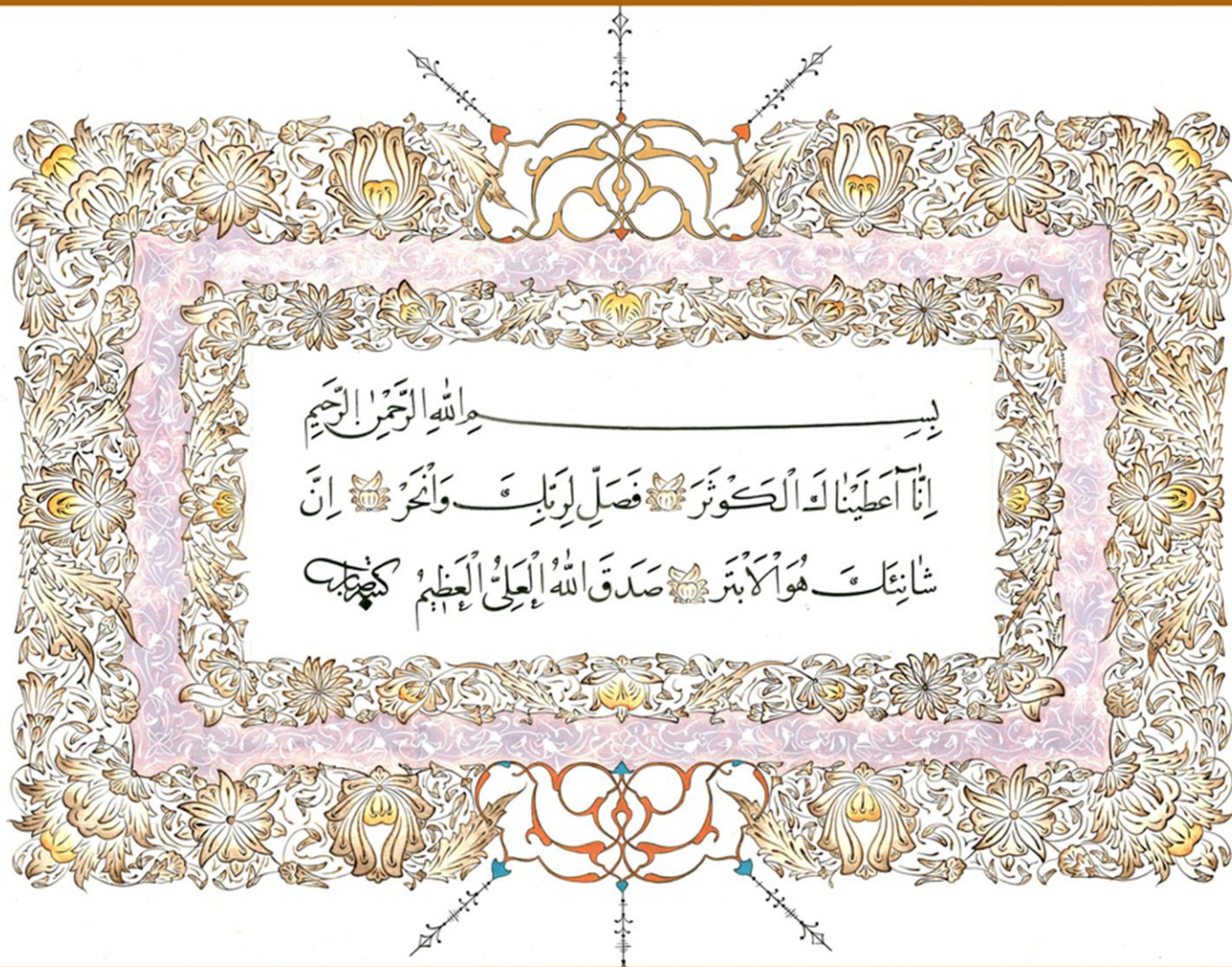
نمونه خط تفنی - ملک محمد قزوینی - قاجار

تعدادی از

آثار خوش نویسی

صابر صفایی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَأَنْبِيَاءِ الَّذِينَ كَفَرُوا لِقَوْلِكَ بِأَصْلِهِمْ
 لَمْ يَكُنْ لَكَ دِينٌ قَبْلُ الْإِسْلَامِ وَلَئِنْ كُنْتُمْ
 تَعْلَمُونَ

نمونه خط محقق ایرانی

قَالَ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ إِنَّكَ
أَنْتَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ
وَقَالَ اللَّهُ تَبَّ
وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آلِهِمْ
وَبَنَاتِهِمْ
يَتَوَلَّوْنَ
وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ
أَزْوَاجِهِمْ
يَتَوَلَّوْنَ
وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ
أَزْوَاجِهِمْ
يَتَوَلَّوْنَ

نمونه خط کوفی قیروانی

اذ عثرت على ن موسى الرضا عليه السلام
 دعاءه عليه السلام في العوذة اكل الكبر
 هذه العوذة وقال علي بن موسى الرضا عليه السلام
 فقلت له يا علي بن موسى الرضا عليه السلام
 لا ترضى وربي اسمي
 بالذي اسمي
 وشفاء

دَعَا^٩ عَلَيْهِ^٩ السَّالِمُ^٩ فِي^٩ الْعُودِ^٩ لِدَفْعِ^٩ الْوَجَعِ^٩
يَا رَبَّاهُ^٩ يَا سَيِّدَاهُ^٩ صَلِّ^٩ عَلَى^٩ مُحَمَّدٍ^٩
أَهْلَ بَيْتِهِ^٩ وَاكْشِفْ عَنِّي^٩ مَا أَجِدُ^٩
نَمَقُ الْعَبْدَ الْخَنَاجِ^٩ إِلَى^٩ اللَّهِ صَفَا^٩ لِي^٩ كَيْلِي^٩

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ
وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ وَلَا أَنَا عَابِدٌ
وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

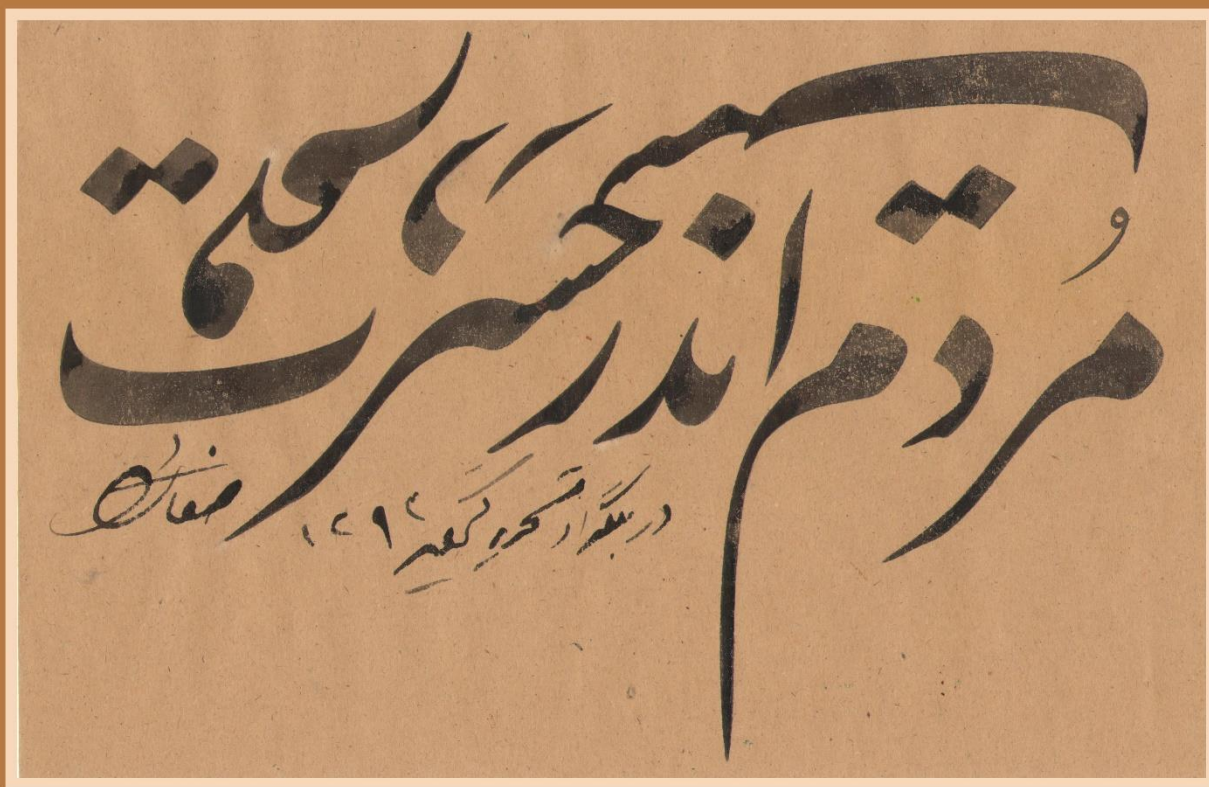
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ
مَلِكِ النَّاسِ إِلَهِ
النَّاسِ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ الَّذِي
يُوسُوسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ مِنَ الْإِجْتِهَادِ وَالنَّاسِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ
وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ
فِي الْعُقَدِ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ اللَّهُ الصَّمَدُ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ
كِتَابُ الْعَبْدِ الْحَقِيقِ لِلذِّبِّ الْفَانِي صَابِرٍ صَفَاءً أَسْمَاءً

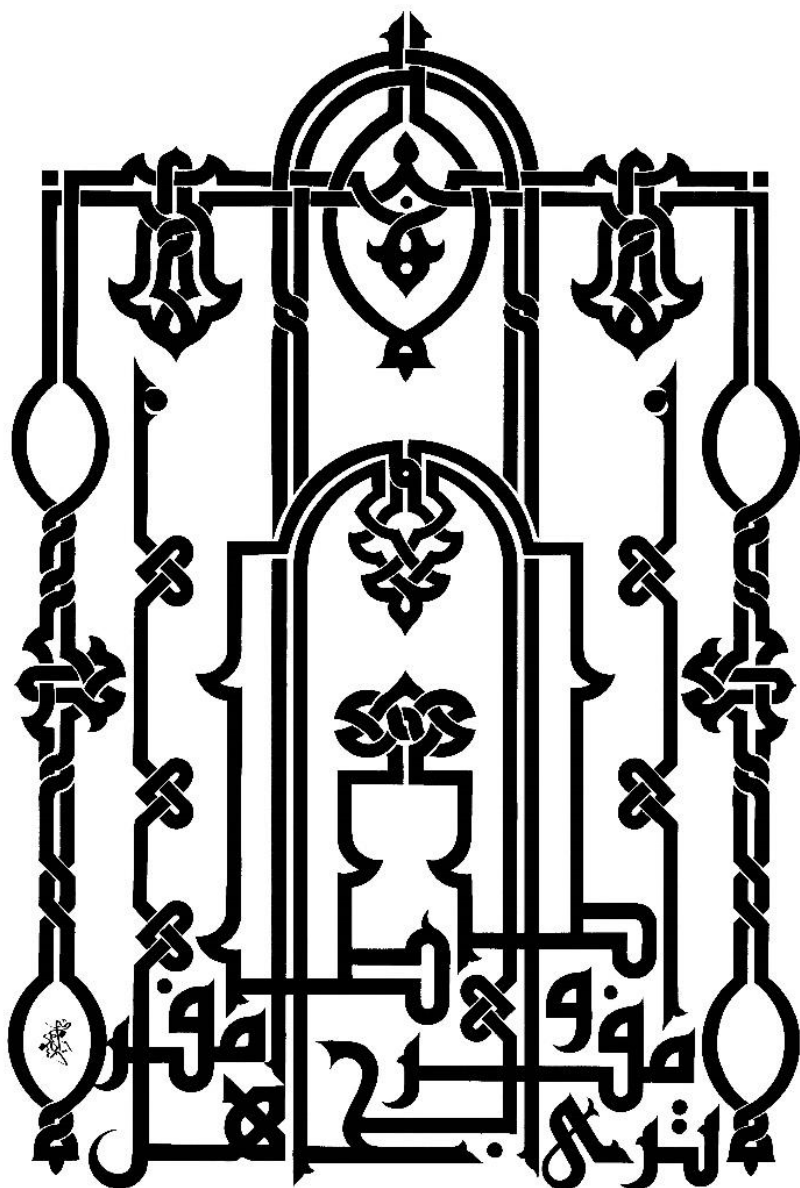
نمونه خطوط رقاع، نسخ، ثلث وريحان

نمونه خط نستعلیق

نمونه خط رقاع

نمونه خط
کوفی تزینتی

صابر صفایي 09143515930

نمونه خط
ثلث جلی

نمونه خط کوفی ایرانی

سوره بقره (۳۴)
وَاقِمُوا الصَّالَاتِ وَآتُوا الزَّكَاةَ

پیامبر کرم (ص)، میفرماید: زکات اموال خود را بپرازد تا من از زمان قبول شود

نمونه خط نستعلیق و محقق برای کتیبه نگاری

نمونه خط
توقيع

يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ وَالْأَجْسَادِ

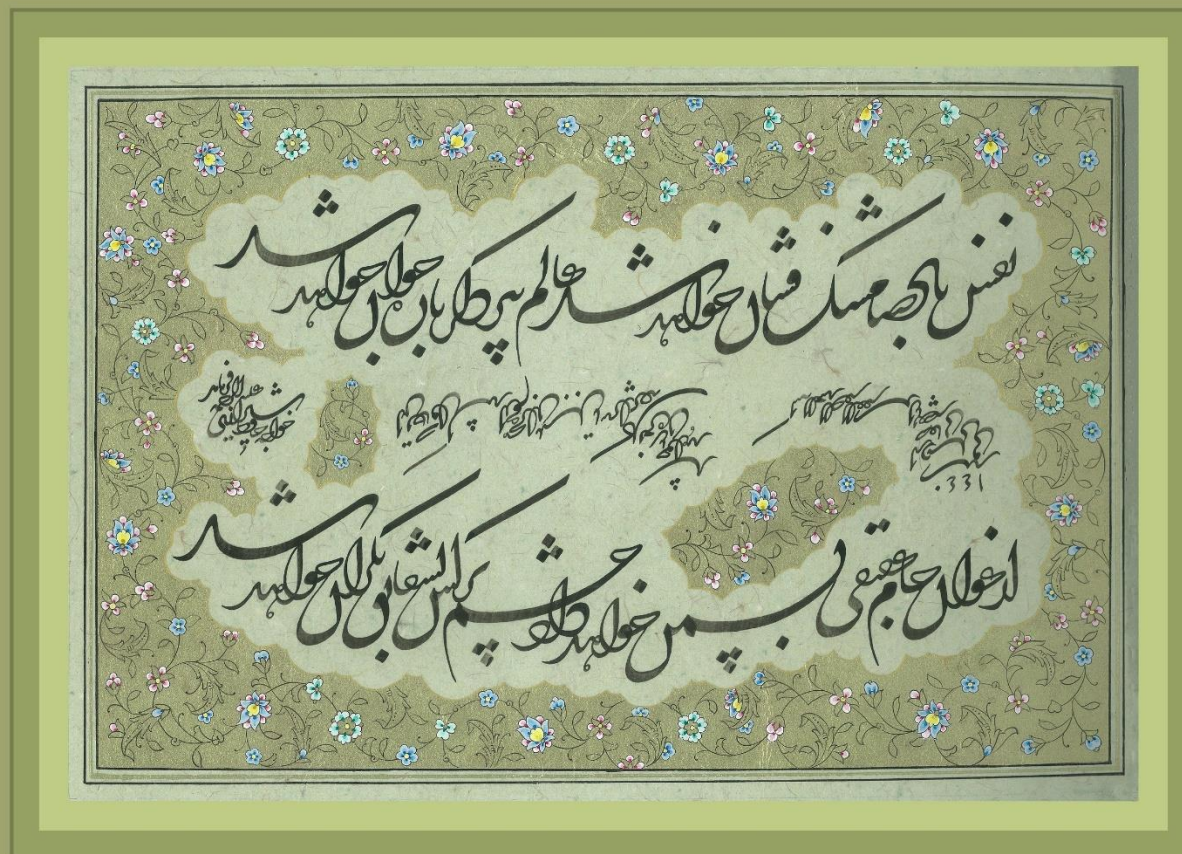

يَا مُدِيرَ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ
يَا مُحَوِّلَ الْحَوْلِ وَالْأَحْوَالِ

حَوْلَ خَالِنَا إِلَى الْحَسَنِ الْحَلَالِ

نمونه خطوط ثلث و نسخ

نمونه خطّ تعلیق

نمونه خط نستعلیق

حضرت محمد (ص):

خدا زیباست و زیبای ها را دوست دارد.

امید که مفید بوده باشد.

موفق و پیروز باشید.

sabersafaei۲۰@gmail.com